

не й прозове. Все це залишалося мірилом правди і сумління.

У книжці Т. Гундорової «Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн» (2005) ідеться, зокрема, про «високу» й «масову» чорнобильську культуру. Дослідниці не подобається ні та, ні та, бо перша попри все не сягає правди, а друга перетворює апокаліпсис на товар.

Неодноразове «повернення» Світлани Йовенко до теми Чорнобиля, багаторічна робота над «Жінкою в зоні» не дає підстав говорити, наче письменниця звертається до цієї проблеми з кон'юнктурних міркувань, підозрювати авторку навіть у відносній неправдивості її творів на тему вибуху. Повість «Жінка в зоні» цілком може стати поряд із книжкою Світлани Алексієвич «Чорнобиль: хроніка майбутнього» та іншими подібними творами.

Читаючи прозу Світлани Йовенко сьогодні, особливо сторінки, де описано післячорнобильський занепад і руїну, я мимоволі повертався до щоденних телевізійних кадрів із зони АТО. В Україну прийшла ще одна руїна, призвідцями якої є ті, хто приймав рішення про будівництво ЧАЕС під

Зліва направо: Микола Воробйов, Світлана Йовенко, Михайло Саченко, Іван Герун, Микола Сулима, Віталій Конопелець. Київ, 1967 р.

Києвом. Їм мало спечених радіацією українських хлопців, вони тепер спалюють їх у БТРах, шанцях, на блокпостах. Радіація безуму засліплює очі загарбників. От лишень попіл Чорнобиля забарився і ніяк не засипле тих неситих російських очей.

Микола СУЛИМА,
член-кореспондент НАН України,
Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка
НАН України

ПОРТРЕТИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

У Національному музеї літератури України експонувалася добірка портретів українських письменників другої половини ХХ – початку ХХІ ст. У двох залах для огляду було запропоновано понад сорок творів образотворчого мистецтва – малярство, графіка, скульптура з колекції музею.

Кожне нове покоління митців звертається до української культури і відкриває її заново, осмислює та інтерпретує на своїх полотнах. Роботи відомих художників – С. Григор'єва, І. Тартаковського, М. Маловського, Г. Кальченко, А. Німенка, М. Романишина, Л. Медведя, О. Солдатова, А. Арутюнянца, В. Брикульця, Т. Лящук, Р. Багаутдінова, М. Стратілата, Ф. Гуменюка, В. Гарбуза, В. Франчука, О. Петрової, О. Соловея, Л. Міненка, Є. Безніска, І. Вишеславської – присвячені як українським класикам, так і письменникам сучасності. Деякі полотна є не просто портретами, а картинами, які вводять у внутрішній світ геніальних особистостей («Дивлось, аж світає...» (Т. Шевченко) Ф. Гуменюка, «Мандрівний філософ» (Г. Сковорода) О. Соловея).

Для багатьох відвідувачів справжнім відкриттям стало ознайомлення з творчістю художника Павла Громницького (1889–1977), українця з Чехії. Вихованець Петербурзької академії мистецтв, він продовжив своє навчання у Франції, був учнем А. Матісса і мав численні виставки в Європі. Перша персональна виставка відбулась у Парижі за сприяння П. Пікассо в 1925 році. Його роботи зберігаються в музеях та приватних збірках різних країн, але митець мріяв, аби полотна експонувалися в Україні. Портрет Івана Франка, що його П. Громницький написав у 1960-ті рр., став окрасою виставки.

Значну частину експозиції було відведено творам художників – учасників ренесансу шістдесятих. Це роботи А. Горської та В. Зарецького, що їх подарував музею їхній син Олексій, а також твори Б. Плаксія, О. Заливахи, Б. Довганя. Вони експонувалися поряд із музейними раритетами – рукописами та особистими речами В. Стуса, І. Світличного, В. Симоненка, висвітлюючи творчі та дружні взаємини митців-нонконформістів. Ці художники боролися за нове національне мистецтво, власну мову формотворення – їхні полотна позначені новаторством і глибоким особистісним трактуванням образів поетів («Портрет Івана Драча» А. Горської, «Василь Стус-орач» В. Зарецького).

Експозиція портретів не тільки ознайомила відвідувачів музею з постатями відомих письменників, а й дала уявлення про розвиток українського мистецтва за півстоліття, про різноманітність напрямів і стилів – від класичного реалізму (С. Григор'єв, І. Тартаковський) до модернізму (В. Зарецький). Див. портрети на 3-й стор. обкл.

Наталія КУЧЕР,
старший науковий співробітник
Національного музею літератури України